LÄNSSTYRELSEN
I KRONOBERGS LÄN

BESLUT
Datum 2002-12-13
Ärendenummer 231-7990-01

Enligt sändlista

Föreskrifter om tillståndsplikt och anmälningsskyldighet för samråd inom Groerydsområdet i Ljungby och Markaryds kommuner

BESLUT

Länsstyrelsen föreskriver med stöd av 1 § förordning om täkter och anmälan för samråd (1998:904) att det krävs tillstånd av Länsstyrelsen enligt 12 kap. 1 § 2 st, Miljöbalken (1998:808)(MB) för att bedriva täkt av naturgrus och morän för markinnehavarens husbehov med ett totalt uttag över 100 m^3, inom det område som avgränsats med svart, heldragen linje på bifogad karta.

Länsstyrelsen föreskriver med stöd av 7 § förordning om täkter och anmälan för samråd (1998:904), att samråd enligt 12 kap. 6 § MB skall ske med Länsstyrelsen om nedanstående verksamheter eller åtgärder inom samma område som ovan.

- Husbehovstäkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter, med ett totalt uttag som understiger 100 m^3

  Anmärkning: Med ett totalt uttag avses det sammanlagda uttaget ur täkten, från och med att beslutet börjar gälla, även om det sker vid flera olika tillfällen eller under flera års tid.

- Schaktning, grävning, utfyllnad, tippning, sprängning för andra ändamål än skogsbrukets behov

- Anordnande av permanenta upplag

- Anläggande eller ombyggnad av master samt luft- eller markledning

Postadress 351 86 VÄXJÖ | Besöksadress Kungsgatan 8 | Telefon 0470-860 00 | Telefax 0470-862 20 | E-post lansstyrelsen@g.lst.se

Kontakt i detta ärende:
Anette Andersson 0470-864 59 0470-863 09

- Anläggande av vägar eller förbättring av vägar som inte huvudsakligen utnyttjas för skogsbrukets behov

Bestämmelserna gäller inte normal jordbruksdrift på åkermark, normal trädgårdsskötsel eller underhåll av befintliga ledningar eller andra anläggningar inom tomtmark.

Beslutet skall gälla omedelbart även om det överklagas. För pågående verksamhet gäller att tillstånd skall sökas eller att anmälan för samråd skall ske för den fortsatta verksamheten. Vad det gäller tidigare husbehovstäkter som varit föremål för samråd eller annan prövning, se vidare under upplysningar.

SYFTE OCH MÅL

De geologiska formationerna och våtmarkerna inom området skall bevaras väsentligen intakta.

Antalet husbehovstäkter inom området skall på sikt minska.

RIKTLINJER

Nedan angivna riktlinjer kommer att tillämpas vid prövningen av ansökan om tillstånd för husbehovstäkter och anmälan för samråd.

-Pågående husbehovstäkter, där ytterligare uttag kan medges, skall efter avslutad täkt efterbehandlas så att de på bästa möjliga sätt anpassas till omgivande terräng.

-Nya husbehovstäkter får endast komma ifråga om det finns synnerliga skäl och om husbehovstäkten då inte påtagligt skadar en geomorfologisk, vetenskapligt värdefull, formation.

-Schaktning, grävning, utfyllnad, tippning, sprängning och anordnande av upplag får inte påtagligt skada en geomorfologiskt vetenskapligt värdefull formation.

-Nyanläggning eller omläggning av master, luft- eller markledningar bör i första hand endast få komma ifråga då de kan lokaliseras till sträckningar som redan är påverkade av tidigare ledningar eller vägar. Ledningar med stolpar och master som

kräver gjutna fundament får endast lokaliseras till områden påverkade av tidigare master, ledningar och vägar.

-Befintliga vägsträckningar skall i största möjliga mån utnyttjas. Nya vägsträckningar får endast komma ifråga om det finns synnerliga skäl för anläggandet. Anläggandet av nya vägar eller förbättrande av vägar får endast ske på sådan plats och på sådant sätt att det inte påtagligt skadar en geomorfologiskt vetenskapligt värdefull formation. Vägarna bör i största möjliga utsträckning följa formationernas utformning och inte anläggas så att dessa skadas av skärningar eller andra ingrepp. Utgrävningar och höga vägslänter skall i största möjliga utsträckning undvikas.

ADMINISTRATIVA DATA

Namn:	Groerydsområdet
Kommun:	Ljungby och Markaryd
Församling:	Torpa och Hinneryd
Läge:	Mellan Torpa i norr och Hinneryd i söder
Areal:	1 381 ha
Fastigheter och sakägare:	Enligt bil 3
Ekonomisk karta:	04372, 04373, 04362, 04363, 04352
Riksobjekt nr:	NRO07002

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Arbetet med att skydda området påbörjades hösten 2001. Länsstyrelsen gjorde under januari månad 2002 en inventering av området bl.a. med hjälp av flygbildstolkning. Materialet sammanställdes i en rapport, ”Groeryd - en beskrivning av isen och människans påverkan”. Den 2 maj 2002 hölls ett informationsmöte med berörda sakägare, representanter för kommunerna, Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen.

Den 14 juni 2002 skickade Länsstyrelsen ut ett förslag till beslut, daterat 2002-06-14, på remiss till sakägarna (se sakägarförteckning, bilaga 3), Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Ljungby kommun, Markaryds kommun, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), Naturskyddsföreningen i Sunnerbo, Naturskyddsföreningen i Kronoberg och Smålands Flora.

Yttranden har inkommit från Telia, Sydkraft, Skogsstyrelsen, Assi Domän AB, Kommunstyrelsen i Ljungby kommun, Naturvårdsverket, SGU, Elisabet Johansson, Leif-Göran och Hans-Åke Hansson, Miljö- och byggnämnden i Ljungby, Eskil och Håkan Erlandsson, Rolf Svensson, Ing-Mari Bengtsson, Jacob Hagen, Inga-Lill Hagen, Hilding Benjaminsson, Märta Benjaminsson, Georg Jonsson, Henry Juhlin, Helge Lindgren, Curth Jonasson, Ulla-Britt Jonasson, Elis Johansson, Erik Gustafsson, K-A Sjöberg, G-B Högfeldt, Lars Sjöberg, Lars Carlsson, Reijmer Svensson, Roland Hysén och Barbro Hysén.

Telia och Sydkraft har meddelat att de inte har något att erinra under förutsättning att befintliga ledningar och andra anläggningar inom området får underhållas.

Länsstyrelsen gör bedömningen att vissa typer av underhåll kan komma att omfattas av föreskrifterna.

Skogsstyrelsen anser att förslaget är väl utformat och tillstyrker genomförandet av detsamma. Samtidigt har synpunkter framförts på formuleringarna av föreslagna föreskrifter. Synpunkterna har i allt väsentligt beaktats.

Assi Domän AB motsätter sig inte föreslagen åtgärd, men om det senare visar sig att ägaren lider påtaglig skada förbehåller de sig rätten att återkomma med ersättningsanspråk.

Enligt 31 kap. 4 § punkt 6 miljöbalken har en fastighetsägare rätt till ersättning på grund av beslut som innebär att pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras om beslutet gäller föreläggande eller förbud enligt 12 kap. 6 § fjärde stycket som rör viss verksamhet. Frågan om ersättning kan bli aktuell först när Länsstyrelsen beslutat om förbud eller föreläggande angående en enskild åtgärd.

Kommunstyrelsen i Ljungby kommun anser att nuvarande regler ger tillräckligt skydd för att bevara marken i Groerydsområdet. I övrigt anser man dock att det sätt som föreslås i detta fall är ett bra alternativ till renodlat reservat. Rutinerna för hur markägarna kan söka tillstånd eller göra anmälningar bör utvecklas så att de blir entydiga och enkla och uppmuntrar till samråd och inte upplevs som ett hinder.

Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommun har i yttrande meddelat att man anser att det sätt som föreslås i detta fall för att säkerställa skyddsvärda områden är ett bra alternativ till renodlat reservat. Rutiner för hur markägarna kan söka tillstånd eller göra anmälningar bör utvecklas så att de blir entydiga och enkla och uppmuntrar till samråd och inte upplevs som hinder.

I samband med att Länsstyrelsen upprättade plan för arbetet med säkerställande av skyddsvärda områden 2001-2003 i Kronobergs län, gavs Ljungby kommun tillfälle att yttra sig över denna plan. I planen redovisades Groeryd som ett av de skyddsvärda områdena. I förslaget angavs att förordnande om samrådsplikt och tillståndsplikt övervägdes för detta och ett område norr om Ljungby, Lagadalen. I yttrandet den 12 oktober 2000 har kommunstyrelsen i Ljungby kommun inte redovisat någon annan uppfattning. Kommunen har t.o.m. särskilt nämnt att den förordar införande av tillståndsplikt för husbehovstäkter för området i Lagadalen. Att nuvarande regler skulle ge ett tillräckligt skydd för Groerydsområdet uppgavs inte i yttrandet.

Länsstyrelsen anser att förslaget i sig innebär ett förtydligande för i vilka fall tillstånd och samråd måste sökas resp. anmälas. Förtydligandet av samrådsplikten och tillståndsplikten är en förutsättning för områdets fortsatta bevarande. Rutinerna för hur markägarna skall söka tillstånd eller göra anmälningar varierar beroende på typen och omfattningen av åtgärd som skall utföras och kan inte i detalj redogöras för i detta beslut.

Naturvårdsverket har avstått från att ta ställning i sak i ärendet och har i sitt yttrande hänvisat till utkast av allmänna råd och handbok där verkets syn på frågorna närmare beskrivs. Enligt Länsstyrelsens bedömning överensstämmer föreskrifterna med vad som framförs i förslaget till handbok.

SGU har inget att erinra mot förslaget att införa tillståndsplikt och anmälningsskyldighet för samråd inom Groerydsområdet.

Länsstyrelsen har tagit ställning till inkomna synpunkter och fört in ändringarna i beslutet.

Eskil och Håkan Erlandsson anser att nuvarande allmänna skydd som finns inom området är fullt tillräckliga. Om beslutet genomförs anser man att det innebär merarbete, merkostnader och inskränkningar i brukningsrätten för markägarna. Innan beslut fattas förutsätter man ytterligare kommunikation. I yttrandet förutsätts även att gränsen i områdets norra del sätts i vägen Torpa-Nöttja.

I ytterligare yttrande har även framförts att möjligheterna att anlägga master, luft och markledningar är en förutsättning för bygdens utveckling.

Hans-Åke och Leif-Göran Hansson ifrågasätter om nyttan står i proportion till det intrång som förslaget förorsakar markägarkollektivet. Hansson anser inte att våtmarkerna skall ingå i förslagets syfte då dessa saknar riksvärde. Hanssons motsätter sig den föreslagna avgränsningen och anser att ett ökat skydd bör koncentreras till de centrala och känsliga delarna och att norra delen av området, norr om Torpa-Nöttjavägen, skall tas bort eller minskas. Vad avser riktlinjer för husbehovstäkter, påbörjade innan Naturvårdsverkets beslut om riksvärde anser Hanssons att det bör kompletteras med att täktavgift ej skall utgå. Om täktavgift utgår skall tillståndet inte vara tidsbegränsat och ingen avgift tas ut förrän uttag gjorts. Upprepade tillstånd skall lämnas utan att området efterbehandlas. Efterbehandling avseende avslutad täkt skall ske på Länsstyrelsens bekostnad. Volymen som blir föremål för uttag skall styras av markägarens behov. Det totala uttag som kan tillåtas skall inte påverkas av tidpunkten för ansökan om täkttillstånd. Det ifrågasätts även i yttrandet hur friluftsliv, nyckelbiotoper och övriga naturvärden kommer in i målen om att bevara de geologiska formationerna intakta. Beträffande beskrivningen av målet vill man hellre se skrivningen ”på *lång* sikt minska” i ställer för ”på sikt minska”.

Länsstyrelsen anser att föreslagna föreskrifter på ett klart och tydligt sätt beskriver för vilka åtgärder samråd skall ske istället för att varje mark-

ägare själv skall ta ställning till vilka åtgärder som väsentligt kan komma att ändra naturmiljön. Införande av samrådsplikten bedöms inte påverka förutsättningarna för bygdens utveckling. Beträffande införandet av tillståndsplikt för husbehovstäkter i området anser inte Länsstyrelsen att det skapar något intrång i markägarkollektivet utan endast kan komma att drabba en enskild markägare först när tillstånd till en sådan inte lämnas.

Beträffande synpunkterna på avgränsningen av området har Länsstyrelsen under arbetet med området dels strävat efter att avgränsa området efter var de höga värdena är lokaliserade och dels efter att ge området så naturliga gränser som möjligt. Länsstyrelsen delar uppfattningen, att av den föreslagna ytan, norr om vägen Torpa-Nöttja, utgör de bevarandevärda formationerna en relativt liten del. Denna väg skulle dessutom utgöra en naturligare gräns än den föreslagna. Däremot anser Länsstyrelsen att de omnämnda våtmarkerna, som samtliga är belägna söder om vägen Torpa-Nöttja, utgör en naturlig del av den geologiska strukturen i det bevarandevärda området. Länsstyrelsen har tagit till sig av dessa synpunkter och fört in vissa gränsjusteringar i beslutet.

Vad gäller frågorna om friluftsliv, nyckelbiotoper och övriga naturvärden behandlas de på samma sätt inom det föreslagna området som i övriga delar av länet.

Vad gäller avgifter, tillståndstider och efterbehandling gör Länsstyrelsen bedömningen att dessa frågor inte påverkas av beslutet om införandet av föreskrifterna. Länsstyrelsen bedömer att dessa frågor skall behandlas i sedvanlig ordning i enlighet med miljöbalkens regler.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att arbetet mot att nå målen snarast påbörjas. Länsstyrelsen har förståelse för att detta kommer att ta tid, men anser inte att skillnaden mellan skrivelsen ”på sikt” eller ”på *lång* sikt” är av väsentlig betydelse.

Elisabet Johansson har i yttrande meddelat att hon protesterar mot förslaget och instämmer i det yttrande som Hans-Åke och Leif-Göran Hansson lämnat.

Rolf Svensson, Ing-Mari Bengtsson, Jacob Hagen, Ingalill Hagen, Hilding Benjaminsson, Märta Benjaminsson, Georg Jonsson, Henry Juhlin, Helge

Lindgren, Curth Jonasson, Ulla-Britt Jonasson, Elis Johansson, Erik Gustafsson, K-A Sjöberg, G-B Högfeldt, Lars Sjöberg, Lars Carlsson, Reijmer Svensson, Roland Hysén, Barbro Hysén ställer sig negativa till förslaget bl.a. på grund av att de anser att ordvalet i förslaget till beslutet har en negativ atmosfär. Man uppger även att man anser att Länsstyrelsen skall ha en rådgivande och stödjande funktion, inte en förbjudande och kontrollerande.

Beträffande de synpunkter som framförts angående ordvalet i förslaget till beslut anser Länsstyrelsen att det är nödvändigt att i beslutet följa de ordval och formuleringar som finns i miljöbalken. Vid samråd sker alltid en dialog mellan den enskilde och myndigheten om anpassningar som kan behöva göras i syfte att begränsa eller motverka skada på naturmiljön.

Merparten av sakägarna har inte inkommit med några erinringar mot remissförslaget.

MOTIVERING

Enligt 12 kap. 1 § 2 st MB får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter för markinnehavarens husbehov inte får vidtas utan tillstånd. Tillståndsplikt får föreskrivas om åtgärderna kan antas medföra en icke obetydlig skada på naturmiljön.

Enligt 12 kap. 6 § 2 st MB får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att det inom landet eller en del av landet alltid skall göras en anmälan för samråd i fråga om särskilda slag av verksamheter eller åtgärder som kan medföra skada på naturmiljön.

Länsstyrelsen har tagit ställning till inkomna synpunkter och fört in ändringar i beslutet. Utifrån dessa synpunkter har en gränsjustering i norr gjorts jämfört med det ursprungliga förslaget. Länsstyrelsen har under arbetet med området dels strävat efter att avgränsa området efter var de höga värdena är lokaliserade och dels efter att ge området så naturliga gränser som möjligt. Motivet för den ändrade avgränsningen är att Länsstyrelsen bl a har gjorts uppmärksam på följande: Av den ursprungliga föreslagna ytan, norr om vägen Torpa-Nöttja, utgör de

bevarandevärda formationerna en relativt liten del. Inom denna del av området har formationerna också en mindre tydlig stuktur. I nordöst är moräninblandningen större än inom övriga delar av området. I anslutning till vägen, norr om denna, har även en stor del av åsen brutits ut. Vägen Torpa-Nöttja kan samtidigt anses utgöra en naturlig gräns i likhet med huvuddelen av områdets övriga gränser.

Groerydsområdet är ett område med en värdefull landskapsbild. Området utgörs av vackra mäktiga åsbildningar som formats i samband med inlandsisens avsmältning. Både kring Rukesjö i norr och kring Vitasjö, belägen i centrala delen av området, finns välutbildade, branta åsryggar. Dessa bildningar finns även norr och öster om Gölen. Väster om Rukesjön utbreder sig ett brett bälte av flacka grus- och sandavlagringar. Söder om Rukesjö finns isälvsbildningar med varierande utseende. Korta åsryggar omväxlar med kullar och fält av sand. I området finns en mängd dödissänkor och i vissa av dessa finns små vackra gölar och kärr. Västra delen av området utgörs till stor del av flacka sandavlagringar i form av mjuka kullar och mäktiga platåer. Genom i stort sett hela området kan en central åsrygg följas. Hinnån rinner genom området i riktning från söder mot norr. Söder om Vitasjö har ån ett mer slingrande, naturligt lopp än vad den har norr om sjön.

Skogarna har typiska växtsamhällen, där bl.a. klockpyrola och knärot förekommer. Söder om och i anslutning till Rukesjö finns en ovanligt stor förekomst av klockgentiana. I de blötare drågen som ansluter till Hinnån finns klockljung och myrlilja.

Området är av särskilt stort geovetenskapligt, landskapsmässigt, biologiskt och hydrologiskt värde. Området utnyttjas dessutom för friluftsliv. På grund av dessa värden har området uppmärksammats i länets naturvårdsprogram och huvuddelen av området har här åsatts skyddsvärdesklass 1 (högsta värde) i den tregradiga skalan.

Inom området finns ett flertal våtmarker. Sju av de större våtmarkerna inom området är uppmärksammade i våtmarksinventeringen i länet 1987, där de klassificerats i en fyrgradig skala. Tre av områdena har åsatts näst högsta skyddsvärdesklass, tre har åsatts skyddsvärdesklass 3 och den resterande har åsatts skyddsvärdesklass 4.

Huvuddelen av området är även klassat som riksintresse för naturvård (objekt nr NRO07002) i naturvårdsverkets beslut 1988-09-19 och 2000-02-07. Riksvärdena utgörs av glacifluviala bildningar i form av åsar, kames, åsgravar och dödisgropar.

Enligt 3 kap 6 § MB skall områden av riksintresse så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

I översiktsplanen för Ljungby kommun (antagen 1992-10-22) anges att området har mycket starka naturvårdsintressen. I översiktsplanen för Markaryds kommun (antagen 1993-05-27) anges att området har särskilt stora naturvärden.

Inom området finns 5 nyckelbiotoper registrerade i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopinventering. Inom området finns även ytterligare 11 objekt registrerade som områden med naturvärden av Skogsvårdsstyrelsen.

Groerydsområdet utgörs av ett mångfacetterat och morfologiskt rikt varierat område med isälvsavlagringar. Området är med sin orördhet och storlek, sannolikt det mest kompletta i södra Småland. Länsstyrelsen anser att det är mycket angeläget att områdets naturvärden bevaras. De i beslutet angivna arbetsföretagen kan komma att innebära att naturvärdena i området påtagligt skadas. Det är därför nödvändigt att Länsstyrelsen får kännedom om arbetsföretagen i god tid innan åtgärderna planeras att utföras. Länsstyrelsen anser därför att området i enlighet med 12 kap. 1 § och 6 § MB skall omfattas av tillståndsplikt för större husbehovstäkter och samrådsplikt för de i beslutet angivna arbetsföretagen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, se bilaga 5, formulär 3.

UPPLYSNINGAR

Området kommer inte att märkas ut i terrängen. Vid tveksamhet om en viss verksamhet eller åtgärd omfattas av tillståndsplikt eller samrådsskyldighet bör kontakt tas med Länsstyrelsen.

Samråd innebär en dialog mellan den enskilde och myndigheten om de anpassningar som kan behöva göras i syfte att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Myndigheten har också möjlighet att förelägga om åtgärder för att motverka skada och, om detta inte är tillräckligt, förbjuda verksamheten eller åtgärden.

Anmälan för samråd skall vara skriftlig och åtföljas av en översiktlig och en detaljerad karta samt en arbetsbeskrivning. Anmälan skall vidare innehålla uppgifter om fastighetsägare och nyttjanderättshavare som berörs av åtgärden. En färdig blankett för anmälan om samråd som skall skickas till Länsstyrelsen, finns att hämta på www.g.lst.se eller går att beställa på tfn 0470/86 461. Denna blankett är i huvudsak utformad för samråd om dammar men likvärdiga uppgifter erfordras även vid övriga samråd.

Enligt 12 kap. 6 § MB får verksamhet eller åtgärd som skall anmälas för samråd påbörjas tidigast 6 veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten medger något annat.

Täkt av naturgrus och morän som överstiger ett totalt uttag av 100 m^3 för markinnehavarens husbehov får inte utföras utan tillstånd. Förfarandet inleds med att sökanden lämnar uppgifter till Länsstyrelsen och enskilda som särskilt berörs. Uppgifterna skall gälla den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning och dess förutsedda miljöpåverkan. Därefter skall sökanden kontakta Länsstyrelsen och de enskilda, t.ex. grannar och närboende, som kan antas bli särskilt berörda. Vid denna kontakt kommer Länsstyrelsen att redovisa underlagsmaterial som finns tillgängligt och som ger vägledning i det fortsatta arbetet med täktansökan och miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Om en husbehovstäkt som varit föremål för samråd enligt 20 § Naturvårdslagen eller 12 kap. 6 § Miljöbalken är belägen inom ett område där Länsstyrelsen förordnar om tillståndsplikt för husbehovstäkter, blir täkten tillståndspliktig oavsett tidigare genomförda samråd och eventuella förelägganden i samband med tidigare genomförda samråd.

LÄNSSTYRELSEN
I KRONOBERGS LÄN

BESLUT
Datum 2002-12-13
Ärendenummer 231-7990-01

Lars-Åke Lagrell

Anette Andersson

Delgivningssätt
Kungörelsedelgivning

Bilagor
1. Beslutskarta
2. Gränsbeskrivning
3. Fastighets- och sakägarförteckning
4. Miljöbalkens regler
5. Hur man överklagar
6. Sändlista

Karta till beslut om föreskrifter
om anmälningskyldighet för samråd inom
Groerydsområdet i Ljungby och Markaryds
kommuner.

2002-12-13

Områdesgräns

0 500 1000 Meters

1:20000